

Bruxelles, 24 noiembrie 2023
(OR. en)

15658/23

LIMITE

JAI 1517
COPEN 400
RELEX 1346
IPCR 62
COJUR 57

NOTĂ

Sursă:	Președinția
Destinatar:	Comitetul Reprezentanților Permanenți / Consiliul
Nr. doc. ant.:	13632/23
Subiect:	Răspunsuri judiciare și lupta împotriva impunității în ceea ce privește crimele săvârșite în legătură cu agresiunea Rusiei împotriva Ucrainei – Situația actuală

pÎn anexă, se pune la dispoziția delegațiilor o notă a președinției privind subiectul sus-menționat.

Răspunsuri judiciare și lupta împotriva impunității în ceea ce privește crimele săvârșite în legătură cu agresiunea Rusiei împotriva Ucrainei – Situația actuală

De la începutul războiului de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei, Consiliului i-a fost prezentată periodic o informare privind situația actuală în legătură cu răspunsurile judiciare și lupta împotriva impunității. Informarea anterioară privind situația actuală a fost prezentată în vederea reuniunii Consiliului JAI din 20 octombrie (documentul 13632/23). Aceasta a evidențiat, în special, începerea activităților Centrului internațional pentru urmărirea în justiție a crimei de agresiune împotriva Ucrainei (ICPA) și dezvoltarea bazei de date care cuprinde probe privind cele mai grave crime internaționale (CICED) din cadrul Eurojustului, precum și conferința ministerială de la Riga din 11 septembrie, Conferința participanților la registrul daunelor, desfășurată tot la Riga la 12 septembrie, și evoluțiile privind instrumentele legislative.

În cadrul reuniunii sale din 26-27 octombrie, Consiliul European a amintit că Rusia și conducerea sa trebuie să fie trase la răspundere pe deplin pentru purtarea unui război de agresiune împotriva Ucrainei și pentru alte crime dintre cele mai grave în temeiul dreptului internațional. Consiliul European a solicitat să se continue lucrările, inclusiv în cadrul Grupului-nucleu, cu privire la eforturile de instituire a unui tribunal pentru urmărirea penală a crimei de agresiune împotriva Ucrainei, care să se bucure de cel mai larg sprijin și de cea mai amplă legitimitate la nivel internațional, și în direcția instituirii unui viitor mecanism de despăgubire. În plus, Consiliul European și-a exprimat sprijinul pentru activitatea Curții Penale Internaționale și a condamnat încercările Rusiei de a submina funcționarea sa și mandatul său internațional.

În vederea Consiliului JAI din 4 decembrie, președinția ar dori să atragă atenția delegațiilor asupra următoarelor aspecte:

Continuă să se intensifice sprijinul pentru activitățile desfășurate de echipa comună de anchetă privind presupusele crime internaționale cele mai grave comise în Ucraina (JIT) și de ICPA, ambele instituite în cadrul Eurojustului și asistate de acesta.

La 5 octombrie, Europolul s-a alăturat JIT în calitate de participant, în vederea furnizării de sprijin analitic și criminalistic membrilor JIT, în special în domeniul informațiilor din surse deschise (OSINT). Această asociere reprezintă un progres tangibil în vederea asigurării unui sprijin coordonat din partea Eurojustului și a Europolului pentru autoritățile naționale care anchetează crimele internaționale cele mai grave din Ucraina. În conformitate cu Regulamentul 2022/838, cele două agenții colaborează pentru a identifica noi mecanisme de cooperare practice și dinamice.

Încă de la începutul funcționării ICPA, Eurojustul a colaborat cu membrii ICPA în ceea ce privește definirea unei strategii de urmărire penală, analizarea probelor existente și identificarea eventualelor lacune. Membrii ICPA se reunesc săptămânal la sediul Eurojustului pentru a discuta aceste chestiuni și a identifica nevoile suplimentare de sprijin, inclusiv eventualele contribuții viitoare din partea experților.

În urma semnării, la 3 martie 2023, a unui memorandum de înțelegere cu cele șapte autorități naționale ale JIT (Estonia, Letonia, Lituania, Polonia, România, Slovacia și Ucraina), SUA au anunțat oficial că vor furniza ICPA 1 milion USD. Această contribuție financiară va fi direcționată prin intermediul instrumentului bugetar al Uniunii care a furnizat finanțarea inițială (instrumente de politică externă). Acesta este un pas suplimentar în sensul internaționalizării ICPA. În același timp, Eurojustul lucrează la implementarea treptată a CICED, la care au contribuit până în prezent 13 țări, inclusiv Ucraina și SUA. Președinția spaniolă continuă să încurajeze toate statele membre să contribuie la CICED.

Activitățile de consolidare a capacităților și a expertizei s-au intensificat și mai mult. La 19 octombrie, Rețeaua privind genocidul a publicat un document intitulat „Crima de agresiune în dreptul național al statelor membre ale UE, al statelor cu statut de observator în cadrul Rețelei privind genocidul și al Ucrainei”. Documentul oferă o imagine de ansamblu a definițiilor naționale ale crimei de agresiune în statele membre ale UE, în statele cu statut de observator în cadrul Rețelei privind genocidul și în Ucraina, precum și a dispozițiilor aferente privind competența. Acest lucru oferă o bază utilă pentru activitatea ICPA, completând eforturile operaționale ale acestuia.

Eurojustul și Ucraina coprezidează fluxul de lucru privind anchetele naționale al grupului de dialog, care urmărește să promoveze înțelegerea principalelor dificultăți cu care se confruntă activitatea națională de anchetă și să identifice în comun soluții la nivel de politici. În cadrul celei de a doua reuniuni a sale, din 26 octombrie, fluxul de lucru a discutat despre dificultățile referitoare la probe din cadrul anchetelor, în urma contribuțiilor autorităților naționale competente care participă la fluxul de lucru. În acest context, au fost evidențiate dificultățile procedurale, în special admisibilitatea probelor.

În ceea ce privește informațiile colectate și păstrate de organizațiile societății civile cu privire la crimele internaționale, se consideră în continuare că este dificil ca acestea să fie considerate admisibile în fața instanțelor naționale, din diverse motive, inclusiv din cauza faptului că cerințele privind admisibilitatea probelor variază de la un stat membru la altul.

Acest subiect a fost discutat de reprezentanții autorităților judiciare și de 20 de organizații ale societății civile din Ucraina și din țările partenere în cadrul celei de a 4-a reuniuni ad-hoc privind războiul din Ucraina, organizată de Rețeaua europeană pentru cercetarea și urmărirea penală în cazul faptelor de genocid, al crimelor împotriva umanității și al crimelor de război („Rețeaua privind genocidul”) la 9 noiembrie. Discuțiile din cadrul reuniunii s-au concentrat asupra rolului organizațiilor societății civile în colectarea și analizarea informațiilor – inclusiv cu privire la crima de agresiune și la crimele comise de actori militari privați – și asupra cooperării acestora cu autoritățile judiciare naționale.

În ceea ce privește eforturile de instituire a unui tribunal pentru urmărirea penală a crimei de agresiune, chestiunea este tratată în cadrul Consiliului de Grupul de lucru pentru drept internațional public (COJUR), care a discutat acest subiect la 6 octombrie. La nivel internațional, forumul în cadrul căruia se desfășoară discuțiile este Grupul-nucleu, un grup de state care împărtășesc aceeași viziune. 40 de state au participat la ultima reuniune a Grupului-nucleu, care a avut loc la Berlin la 16 noiembrie. Următoarea reuniune a Grupului-nucleu va avea loc în ianuarie 2024.

Registrul daunelor privind Ucraina va servi drept inventar al cererilor de despăgubire și al probelor privind prejudiciile, pierderile sau vătămările cauzate de actele ilicite la nivel internațional comise de Federația Rusă în sau împotriva Ucrainei. Cea de a 3-a reuniune a Conferinței participanților a avut loc la 16 noiembrie la Strasbourg. În cadrul acesteia au fost aleși cei șapte membri ai Consiliului de administrație al registrului, a fost adoptat bugetul anual pentru 2024 și bugetul provizoriu pentru 2025 și s-a convenit asupra unei strategii de informare pentru a spori numărul de participanți la registru prin includerea de țări terțe. Consiliul de administrație este unul dintre principalele organisme ale registrului, având un rol esențial în ceea ce privește inițierea principalelor activități ale acestuia, și anume propunerea normelor și a procedurilor care vor reglementa activitatea registrului și stabilirea în ultimă instanță a cererilor de despăgubire eligibile care pot fi înregistrate în registru. De asemenea, registrul se va concentra inițial pe dezvoltarea platformei sale digitale. Obiectivul este ca principalele sale operațiuni – preluarea cererilor de despăgubire – să înceapă în primul trimestru al anului 2024.

Președinția a acordat o prioritate deosebită realizării de progrese cu privire la cele două instrumente legislative aflate în curs în sectorul justiției care au o legătură cu eficacitatea măsurilor restrictive ale UE.

Primul instrument este propunerea de directivă privind încălcarea măsurilor restrictive, care stabilește norme minime privind definirea infracțiunilor, a tipurilor de sancțiuni și a nivelurilor acestora. Al doilea trilog referitor la această propunere a avut loc la 26 septembrie. Obiectivul ambilor colegiuitori este de a ajunge la un acord deplin în timpul președinției spaniole. Un al treilea și posibil ultim trilog este planificat pentru 30 noiembrie.

Al doilea instrument este propunerea de directivă privind recuperarea și confiscarea activelor, care va extinde posibilitățile de confiscare, inclusiv în ceea ce privește „averile nejustificate”, și va spori rolul birourilor naționale de recuperare a activelor. Aceasta se va aplica, printre altele, în ceea ce privește infracțiunile reglementate de directiva privind încălcări ale măsurilor restrictive. Obiectivul ambilor colegiuitori este de a ajunge la un acord în timpul președinției spaniole. Lucrările au continuat la nivel tehnic după cel de al doilea trilog care a avut loc la 3 octombrie. Un al treilea și posibil ultim trilog este planificat pentru 12 decembrie.